

15 Temmuz 2023

15 Temmuz Trajik Darbesinin Yedinci Yıldönümü Münasebetiyle AFSV Mesajı

Bugün, bir grup askerin darbe girişimi gibi gösterilen menfur bir olayda seferber edildiği ve çok sayıda vatandaşın hayatını kaybettiği korkunç 15 Temmuz gecesinin yedinci yıl dönümü.

Olay sırasında, henüz herhangi bir soruşturma dahi başlatılmadan Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 1999'dan beri ABD'de yaşayan Fethullah Gülen Hocaefendi'ye yönelik suçlamalarına başladı. Fethullah Gülen Hocaefendi darbe teşebbüsünü olay esnasında kınadı, Erdoğan'ın asılsız iddialarını kategorik olarak reddetti ve Erdoğan'ı bağımsız uluslararası bir soruşturma komisyonu kurulmasına izin vermeye davet etti. Şayet bu komisyon kendisini suçlu bulursa kendi biletini alarak Türkiye'ye döneceğine söz verdi. Bu daveti görmezden gelen ve işkencelere karşı tüm yasal korumaları kaldıran Erdoğan, 16 Temmuz sabahı kitlesel bir siyasi kovuşturma ve tasfiye kampanyası başlattı.

Erdoğan hükümetinin propaganda kolları 15 Temmuz gecesini askeri bir darbe teşebbüsüne karşı halkın ve demokrasinin zaferi olarak göstermeye çalıştı ve hâlâ da çalışıyor. Ancak uluslararası gözlemciler bu propagandaya aldanmamalı: 15 Temmuz, Türkiye'nin yarı demokratik sisteminin kalan direklerinin de yıkılıp tek adam rejimine dönüşmesinin başlangıcıdır. 15 Temmuz, yargıyı Erdoğan hükümetinin bir cezalandırma aracına dönüştüren, aralarında öğretmenler, doktorlar, gazeteciler, avukatlar ve ev hanımlarının da bulunduğu bir milyona yakın vatandaşı soruşturan ve yüz binlercesini hapse atan, ülkeyi parti devletine dönüştürme sürecinin başlangıcıdır.

Dünyanın dört bir yanındaki insan hakları gözlemcileri, Birleşmiş Milletler organlarıyla birlikte son yedi yılda Türkiye'deki ağır insan hakları ihlallerini defaatle dünyaya duyurdu. İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch), 15 Temmuz sonrasında hükümetin polise işkence için "açık çek" verdiğini raporuna başlık yaptı (<https://www.hrw.org/report/2016/10/26/blank-check/turkeys-post-coup-suspension-safeguards-against-torture>). Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) Türkiye'deki işkenceyle ilgili bir rapor yayınlamasının ardından, örgütün Türkiye'deki başkanı tutuklandı. Sınır Tanımayan Gazeteciler Derneği (Reporters without Borders) Türkiye'yi birkaç defa dünyanın en fazla gazetecisini hapseden ülke olarak ilan etti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, önüne gelen çok sayıda davada Türkiye'nin Avrupa insan hakları sözleşmelerini ihlal ettiğine karar verdi. Avrupa Parlamentosu, 2019'da Türkiye'nin katılım sürecini askıya aldı. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Erdoğan hükümetinin hamile kadınları hapse atmak gibi uygulamalarının "utanç verici, son derece zalimce" olduğunu ve "kesinlikle ülkenin güvenliğini teminle hiçbir ilgisi olmayacağını" açıkladı.

Erdoğan'ın düşman olarak gördüğü kişilere yönelik zulüm ülke sınırlarıyla sınırlı kalmadı. Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT), yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarını yasadışı bir şekilde kaçırmak ve nakletmek için bazen yerel makamlarla işbirliği yaparak yüzlerce operasyon gerçekleştirdi. 2022'de Amerika merkezli insan hakları ve demokrasi savunucusu düşünce kuruluşu Freedom House'un Raporu, Türkiye'yi uluslararası baskı konusunda sicili en kötü ülke olarak ilan etti.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Türkiye ile ilgili 2022 ülke raporu durumu en iyi şekilde özetlemektedir: "Recep Tayyip Erdoğan'ın otoriter ve oldukça merkezileşmiş başkanlık sistemindeki hükümeti, Türkiye'nin insan hakları sicilini onlarca yıl gerilettiler, hükümeti eleştiriyor olarak algılananları ve siyasi muhalifleri hedef aldı, yargının bağımsızlığını derinden baltaladı ve bu şekilde demokratik kurumların içini boşalttı."

2016'dan yedi yıl sonra, yeniden "seçilen" Cumhurbaşkanı Erdoğan, muhaliflere, gazetecilere, akademisyenlere ve özellikle barışçıl Hizmet hareketinin katılımcılarına yönelik haksız zulüm kampanyasını sürdürüyor. Erdoğan'ın yeni iktidar dönemi, tek suçları barışçıl bir toplumsal hareketle irtibatlı olmak olan binlerce sivil hedef alan yeni bir tutuklama dalgasıyla başladı.

Yedi yıl önceki o uğursuz 15 Temmuz gecesinde gerçekten ne olduğuyla alakalı bağımsız ve güvenilir bir açıklama hâlâ yok. Erdoğan, Amerika Birleşik Devletleri'ni veya herhangi bir Batılı hükümeti ikna edecek yeterli deliller sunmadan Hizmet katılımcılarını şeytanlaştırmaya ve onları suçlamaya devam etti. Türkiye Büyük Millet Meclisi, 15 Temmuz olaylarını araştırmak üzere kurulan komisyonun raporunu, Erdoğan hükümetinin söylemlerinin yanlış olduğunun ortaya çıkacağı ve suçlanan yüz binlerce kişinin suçsuzluğunun kanıtlanacağı endişesiyle açıklamadı. Tüm bunlar, darbe girişiminin gerçek hikayesinin örtbas edildiğini gösteriyor, bu da hükümetin hadisenin planlanmasındaki parmağına işaret ediyor (AfsV'nin olayla ilgili araştırma raporu: <https://afsv.org/wp-content/uploads/2020/04/July-15-A-Genuine-Attempt-for-a-Synthetic-Coup.pdf>).

15 Temmuz olayının 7. yıldönümüne birkaç gün kala, girişimde yer almakla suçlanan iki üst düzey subayın mahkeme ifadeleri bir Türk gazeteci tarafından yayınlandı (<https://muyesseryildiz.com/2023/07/11/darbeci-general-15-temmuz-icin-sus-emri-verildi/>). Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Komutanı ve 15 Temmuz'da komutanları tarafından seferber edilen eski bir tuğgeneral, hadisenin Erdoğan hükümetinin en üst kademeleri, MİT ve bazı üst düzey komutanlar tarafından planlanıp sahnelenen bir olay olduğunu ifade ettiler ve bu komutanların, altındaki birimleri seferber etmelerine rağmen asla sorgulanmadıklarının altını çizdiler.

Cumhurbaşkanı olarak bir sonraki dönemini adaletsiz ve şeffaflıktan tamamen uzak bir seçim süreci sonucunda güvence alan Erdoğan, masum vatandaşlara yaptığı zulme, gazetecileri hapse atmaya ve uluslararası adam kaçırmaya eylemlerine devam ettiği sürece kendisi ve Türkiye'nin adı dünya kamuoyunda bu eylemlerle anılmaya devam edecektir. Uluslararası camia, Türkiye'ye herhangi bir diplomatik veya ekonomik yardımda bulunmadan önce Türk hükümetinden kadın mahkumların, düşünce mahkumlarının, gazetecilerin ve siyasi muhaliflerin serbest bırakılmasını, avukatların korkutularak sindirilmesi ve siyasi yargılanmalarına son verilmesi ve zulümden

kaçmaya çalışan vatandaşların ülkeyi terk etmesine izin verilmesi gibi temel insan haklarını iyileştirecek somut adımlar atmasını talep etmelidir.